

משנה - שקלים - עיקר תוי"ט

פרק א

פרק א - משנה א פרק א - משנה ב פרק א - משנה ג פרק א -
משנה ד פרק א - משנה ה פרק א - משנה ו

פרק ב

פרק ב - משנה א פרק ב - משנה ב פרק ב - משנה ד פרק ב -
משנה ה

פרק ג

פרק ג - משנה א פרק ג - משנה ב פרק ג - משנה ד

פרק ד

פרק ד - משנה א פרק ד - משנה ב פרק ד - משנה ד פרק ד -
משנה ה פרק ד - משנה ו פרק ד - משנה ח פרק ד - משנה ט

פרק ה

פרק ה - משנה א פרק ה - משנה ב פרק ה - משנה ג פרק ה -
משנה ד פרק ה - משנה ו

פרק ו

פרק ו - משנה א פרק ו - משנה ב פרק ו - משנה ג פרק ו - משנה
ד פרק ו - משנה ה פרק ו - משנה ו

פרק ז

[פרק ז - משנה א](#) [פרק ז - משנה ב](#) [פרק ז - משנה ג](#) [פרק ז - משנה ד](#)
[פרק ז - משנה ה](#) [פרק ז - משנה ו](#) [פרק ז - משנה ז](#)

פרק ח

[פרק ח - משנה א](#) [פרק ח - משנה ב](#) [פרק ח - משנה ג](#) [פרק ח - משנה ד](#)
[פרק ח - משנה ה](#) [פרק ח - משנה ו](#) [פרק ח - משנה ז](#)

א

פרק

פרק א - משנה א

{א} **השקלים**. הם אותם שאמר הכתוב עליהם זה יתנו כל העובר על הפקודים. רמב"ם: {ב} ובשר בחלב שאני, דגלי קרא בהדיא דבטל באינו נוטן טעם, דדרך בשול הינו דאיכא נתינת טעם, ניחא דליכא למילף משום דחדוש הוא דלא נאסר בכבוש אלא דוקא במבשל: {ג} כלומר להכי לא תני דבארבעה עשר בו קורין שאר עירות. תוספות. ומשום הכי לא הצרך לפרש כן בכלאים דתני אידי דשקלים דפשיטא הוא: {ד} ירושלמי. והפונה כי כל מה שהיה מאלו הדברים תלוי ומסגר ולא נתעסקו בו, שמזרזין וממהרין להשלימו ולהגיעו לתכליתו מחצי חדש אדר. הרמב"ם. ובנדאי מי שהיה זריז והקדים לעשות הרי זה משבח: {ה} והכסף משנה נסתפק מלשון הרמב"ם שכתב דבודקים על הראויה לשותות כו', דאלו להשקותה לא היו מאחרים אותה עד חמשה עשר באדר אלא בכל יום משקין אותה, אבל בפרושו אין נראה כן אלא דהשקאה עצמה נמי. וזה לשון הרמב"ם, בית דין היו נפגין לחפש על צרכי צבור כו' ההקדשות כו' וגובים כו' כדי שיהיה כל העם עתיד לתן תרומת השקלים לחזק את בית אלהינו:

פרק א - משנה ב

{ו} דכתיב [עזרא י] כל אשר לא יבא לשלשת ימים בעצת השרים והזקנים יחרם כל רכושו. ירושלמי:

פרק א - משנה ג

{ז} **שְׁלַחְנוֹת**. שְׁלַחַן שֵׁם לְשַׁלְּחוֹן שְׁלַפְנֵי הַשְּׁלַחְנֵי שֶׁמִּקְבֵּל עָלָיו, וְכֵן קוֹרִין לְחַלְפְּנֵי שְׁלַחְנֵי בְּכֹל הַמִּשְׁנָה: {ח} **לְמִשְׁכָּן**. כְּלוֹמַר שֶׁמוֹצֵי־אֵין הָעֲבוֹט מִבֵּיתוֹ. תִּרְגוּם אִם חָבֹל תִּחַבֵּל [שְׁמוֹת כב] אִם מִשְׁכָּנָא תִּסָּב. הֶרְמֵב"ם. וּמָה שֶׁכֶּתֵב מִבֵּיתוֹ הִינּוּ שֶׁהָיוּ לוֹקָחִים בְּעַל כְּרָחוּ, וְאַפְלוּ כְּסוּתוֹ, וְאֵין כָּאֵן מִשּׁוּם בַּחוּץ תִּעֲמֹד דְּהִקָּא מִצּוֹת גְּבוּהָ עָלָיו, מָה שֶׁאֵין כּוֹן פְּרִיעַת בְּעַל חוֹב אֶף עַל גַּב דְּנִמְי מִצּוּהָ הִיא אֵין לְמַדִּין מִמְּנָה לְמִצּוֹת גְּבוּהָ: {ט} **שׁוֹב אֵינוֹ פּוֹסֵק**. שֶׁאוֹמְרִין לוֹ מֵאַחַר שֶׁנִּתְּתָ עָלָיו הַשְּׁנָה שֶׁעֲבָרָה וְהִעֲמִידָתָ עָלָיו זֹאת הַמִּצְוָה יֵתן עָלָיו תְּמִיד עַד שֶׁיִּגְיַע לְעֹשְׂרִים וְלֹא תִּפְסֵק. הֶרְמֵב"ם. וְנִרְאָה מִדְּבָרָיו דָּאִם מֵת אָבִיו וְעַדִּין הוּא קָטָן דְּאֵין חַיִּיב עָלָיו, וְדִלָּא כְּהַר"ב, וְאוּלַי הַר"ב רְצוֹנוֹ לֹא לֹא שֶׁהַחַיִּיב חָל עַל נִכְסֵי הָאָב וּבְשִׁירְשׁוֹ. וְעַיִן תּוֹסֵפּוֹת יוֹם טוֹב: {י} וְנִרְאָה לִי דְּהֵינּוּ דְּרַכֵּי שְׁלוֹם, שֶׁאִם לֹא נִחַלַק לָהֶם כְּבוֹד אֶתוֹ לְאֵינְצוּי:

פרק א - משנה ד

{יא} כְּדַמְפְּרֵשׁ טַעְמָא בִּירוּשְׁלַמִּי, דְּכִתִּיב כָּל הָעוֹבֵר כּוֹי, כָּל דְּעֵבֵר עַל פִּיקוּדָא יֵתן, וּכְמוֹ שֶׁכֶּתֵב הֶרְמֵב"ם לְעֵיל גַּבֵּי לוֹיִים, וְאוֹתוֹ מֵאֵן דְּאָמַר שְׁנִזְכָּר הוּא נִיהוּ בְּן בּוֹכְרֵי דְּהִקָּא דְּכִהְנִים וְלוֹיִים שְׁוִין, וְהִכִּי נִמְי הָוָה מְצִי לְמִימַר כָּל לוֹי, אֶלָּא מִשּׁוּם דְּלֹא מְצִי לְמִימַר שְׁדוֹרְשֵׁים כּוֹי לְעֲצָמָן. תּוֹסֵפּוֹת: {יב} וְהָרִי בְּנֵי אֶהֱרֹן הִתְפַּקְדוּ כּוֹי דְּכִתִּיב וְאַלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי אֶהֱרֹן. וְהָא דְּהִצְרֵד לֹא מֵר דְּעוֹבֵר בְּיָם סוּף מִשּׁוּם כּוֹי שְׁלֹא עֲבָרוּ לְפָנֵי מֹשֶׁה אֶלָּא הָיָה הוֹלֵד וְעוֹמֵד עַל הַפֶּתַח כְּפִרוּשׁ רִשְׁיִי בְּחַמֶּשׁ. וְעַיִן תּוֹסֵפּוֹת יוֹם טוֹב:

פרק א - משנה ה

{יג} **אֶבֶל כּוֹי**. זֶה גְּרִסַת הַר"ב. אֶבֶל הֶרְמֵב"ם לֹא גְרִס אֶבֶל, וְהִכִּי גְרִס וְחֲטָאוֹת כּוֹי נִדְרִים מְקַבְּלִין מִיָּדוֹ וְכוֹי, וְזֶה לְשׁוֹנוֹ וּלְפִיכָד מְקַבְּלִין מֵהוֹן חֲטָאוֹת וְאַשְׁמוֹת לְפִי שְׁפִינֹן שֶׁהוּא נִתְּפָן בְּכַפְּרָה אוּלַי יָשׁוּב: {יד} **כָּל שְׂאֵין כּוֹי**. פְּרוּשׁ לְמַזְבֵּחַ, אֶף עַל גַּב דְּנִדָּר וְנִדָּב לְבַדֵּק הַבֵּית אֵין מְקַבְּלִין מִיָּדוֹ, וְכֵן הוּא מְפָרֵשׁ כּוֹי. וְכֵן נִרְאָה בִּירוּשְׁלַמִּי:

פרק א - משנה ו

{טו} כְּלוֹמַר כְּמוֹ שֶׁכֶּתֵב הֶרְמֵב"ם קְלָבוֹן כּוֹי שֶׁחֲצִי הַשְּׁקָלִים הַכֹּל צְרִיכִין כּוֹי לְפִיכָד וּמְצָרֵף שְׁקָל בְּשִׁנֵּי חֲצָאֵין יֵתן לוֹ תּוֹסֵפֶת עַל הַשְּׁקָל. אֶבֶל הוּא לֹא הַזְכִּיר לְשׁוֹן הַכְּרַע. וְרִשְׁיִי כֶּתֵב הַכְּרַע וַיֵּשׁ אוֹמְרִים חֲלוּף, שֶׁאֵין שְׁנֵי חֲצָאֵין

יוצאין בסלע בלא חלוף מעט. משמע דפרוש הכרע הינו תוספת בעלמא כעין וחיב להכריע דסוף פרק ו' דבבא בתרא. וכן כתב הר"ב סוף פרק קמא דחלין, ומשנה ג' פרק ט' דבכורות. וכאן ארכביה אתרי רכשי: {טז} ורישא דתנן ואלו שחיבין כו' הינו כשבאין שנים ונותנין שקל שלם, ומציעתא השוקל על ידי כהן כו' הינו נמי כששוקל על ידו ועל ידי כהן. הרמב"ם: {יז} וטעם זה מפני שהעם קורין שקלים לחצי הסלעים שהיו שוקלין בכל שנה, ושקל של משה קורין סלע כתרגומו. רמב"ן:

ב

פרק

פרק ב - משנה א

{א} שופרות במקדש. פרוש שני שופרות לתקלין חדתין ולתקלין עתיקין [כדלקמן בפרק ו' משנה ה']. הרמב"ם: {ב} לשנה הבאה. אלא הראשונים יפלו לשקלי שנה זו והאחרונים יפלו לשקלי שנה שעברה, כדאמר רב בירושלמי. ופליגי אמוראי, חד אמר הראשונים הן אותן שנגנבו, וחד אמר הן שהגיעו ליד הגזבר תחלה. ועין תוספות יום טוב:

פרק ב - משנה ב

{ג} אבל זה שעשה המצוה לא מקרי הנגה, דמצוות לאו להנות נתנו. הרמב"ם: {ד} דאלו מעות שהפרשו לקדשי מזבח לא פסיקא ליה. דהתנן במשנה ב' פרק ג' דמעילה דמפריש מעות לנזירותו לא נהנין ולא מועלין, דראויין לשלמים, ואין מועלין בקדשים קלים עד שיזרק הדם: {ה} משום דשוגג במעילה מפרש בקרא בפרשת ויקרא, אבל במזיד במעילה לא אתפרש בהדיא בקרא. הרמב"ם:

פרק ב - משנה ד

{ו} וקרא דכתיב והעמדנו עלינו מצוה לתת עלינו שלישיית השקל בשנה לעבודת בית אלהינו וגו', דרשוהו בירושלמי שאדם חיב באחריות שקלו שלש פעמים בשנה. ובגמרא דבבא בתרא, דאין פותחין לצדקה בשנה פחות משלישיית השקל:

פרק ב - משנה ה

{ז} לקמן בסוף פרק ו': {ח} ונראה לי דרצונו לומר לסתם נזירים, דאלו לנזירים ידועים מה לי לרבים מה לי ליחיד, ולהוי כמותר עני. תוספות יום טוב: {ט} **בזנין לו נפש**. ולא פירש אם יש עוד מותר אי סבירא ליה כתנא קמא או כרבי מאיר. ובירושלמי תני בשם רבי נתן מותר המת יבנה לו נפש על קברו, ויעשה לו זלוף על גבי מטתו, עד כאן. ונראה לי דלזלוף אין שעור ויכול לעשותו במקוון הרבה:

פרק ג - משנה א

{א} אבל כנסים בעירותיהם בראש חדש ניסן, כדאיתא בפרק קמא ומיהו אפלו לא שקלו כלל יש להן חלק בקרבנות: {ב} ויש לפרש דיום החג בכלל אלו החמשה עשר, אבל בפרס החג יחול באחד בתשרי ואי אפשר לתרם כמו שאי אפשר לעשר כדלקמן במתניתין. והרמב"ם כתב ובראש חדש תשרי קדם יום טוב או אחריו. ומיהו נוכל לפרש דחמשה עשר יום קדם החג ממש, ויהיה יום אחרון של אדר ושלישים וחמשה לספירת העמר ויום אחרון של אלול: {ג} דמצוה בעלמא הוא לעשר בהמותיו, דהעשירי קדש מאחר שקרא שם, אבל הרשות ביזו לאכלו בלא מעשר. רש"י בסוף בכורות: {ד} ואף על גב דלפני הזמן יכול לעשר כו', כיון שקבעו חכמים זמן, דרדך הוא להמתין עד הזמן ולעשר הכל. תוספות: {ה} קצת קשה דהא חסר האמורים שמקטירין, ויש לפרש דלא חסר בו כלי האי:

פרק ג - משנה ב

{ו} על פי הירושלמי אמר כן, כמה הוא שעורן של שלש קפות כו' תני שלש קפות של שלש סאין של עשרים ושבעה סאין. ולהרמב"ם תורמין כו' דמתניתין על נטילת ממון מן הקפות הגדולות. תוספות: {ז} שמצוה בראשון, כלומר שהראשון משבח כדאיתא במגלה דף כ"א: {ח} **במנעל כו'**. ביבמות דף ק"ב מסיים בה, לפי שאין נכנסין במנעל וסנדל לעזרה. ופרש רש"י דכתיב [ישעיה א] מי בקש זאת מידכם רמס חצרי: {ט} **ואומר**. מאי ואומר כו', ונראה לי דאי מקרא דמשה רבינו עליו השלום הוה אמינא דדרדך יצא טובה הוא, ואנן שצריד תנו. תא שמע ומצא וגו', שהוא לשון צווי. ובירושלמי, איזה חמור שבכלן, והייתם נקים, הינו אפלו נקיון בעלמא שהוא פחות מן וישכל טוב:

פרק ג - משנה ד

{י} שָׁמַא כּוֹי. לֹא קֵאִי אֲדִסְמִיךְ לִיָּה, לֹא הָיָה מְחַפָּה, אֶלֶּא אַרְיִשָׁא קֵאִי, וּמְחַפָּה כּוֹי, כְּדַפְרֵשׁ הַר"ב. אֲבָל לְפָרוּשׁ הַרְמַב"ם קֵאִי אֲדִסְמִיךְ כּוֹי, שֶׁהוּא מְפָרֵשׁ עַל פִּי דְרַכּוֹ שֶׁהָיוּ שָׁם עוֹד שְׁלֹשׁ קְפוֹת גְּדוּלוֹת שְׁשָׁם כְּנִסּוֹ בְּתַחֲלָה בְּכָל אַחַת תְּשַׁעַה סְאִין, וְקֵאֲמַר הַתַּנָּא דְכָשְׁתוּרִם הַשְּׁלֹשׁ קְפוֹת קְטַנּוֹת תוּרִם הַקְטַנָּה הָאֶחָת מִהַגְדוּלָה הָאֶחָת וּמְחַפָּה הַגְדוּלָה, וְתוּרִם הַשְּׁנֵיָה הַקְטַנָּה מִהַשְּׁנֵיָה הַגְדוּלָה וְגַם מְחַפָּה, וְתוּרִם הַשְּׁלִישִׁית כּוֹי וְלֹא הָיָה מְחַפָּה, כְּדִי שְׁתִּהְיֶה נִפְרֵת שְׁבָה סֵיִם, וַיִּתְחִיל מִמֶּנָּה בְּפַעַם שְׁנֵיָה כְּשֵׁיכְנִס קֶדֶם עֲצָרָת, וְלֹא יִתְרִם בְּתַחֲלָה בְּפַעַם הַהִיא מֵאוֹתָהּ שְׁתִּרְס כְּבָר בְּתַחֲלָה בְּפַעַם הָרֵאשׁוֹנָה: {יא} פָּרוּשׁ עַל הַגְּבוּי עַל מַה שֵׁיִשׁ בְּלִשְׁכָּה, וְעַל הַגְּבוּי שְׁעֵדִין לֹא הִגִּיעַ לְלִשְׁכָּה, וְעַל הָעֵתִיד כּוֹי. הַרְמַב"ם:

ד

פרק

פרק ד - משנה א

{א} שׁוֹמְרֵי סְפִיחִים. הַקְּשׁוֹ בְּתוֹסְפוֹת דְּהָא דְּבַר הַשְּׁמוֹר אָסוּר כְּדַתְנָן בְּפָרֶק ט' דְּשַׁבְּיעִית, וְאִין לְהַקְרִיב לְמִזְבֵּחַ אֶלֶּא דְּבַר הַמִּתֵּר לְיִשְׂרָאֵל. וְתַרְצוֹ שֶׁלֹּא שׁוֹמְרֵין אוֹתָהּ אֶלֶּא מוֹנְעִין רְגְלֵי בְּהֵמָה מִשָּׁם, וּמוֹדִיעִין לְבְנֵי אָדָם שֶׁהֵם לְצַרְדָּ: {ב} יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת דְּיִתְנַדֵּב לְשֹׁמֵר וּשְׁלוּחֵי בֵּית דִּין יְבִיאוּם, וְהַשְּׁתָא לֹא קָנָה לָהֶם מַעוּלָם, וְאַפְשָׁר דְּסַבִּירָא לִיָּה לְהַר"ב כְּלִישְׁנָא בְּגִמְרָא בְּסוּף בָּבָא מְצִיעָא דְּהַבְטָה בְּהַפְקָר קִנְיָא, וְאַפְלוּ אִי לֹא קִנְיָא אִי אַפְשָׁר לְשׁוֹמֵר שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה מַעֲשֶׂה כָּל דְּהוּ. וְרַבֵּי יוֹסִי סַבִּירָא לִיָּה לֹא חִישְׁיָנָן שְׁמָא לֹא יִמְסָרִם יָפָה יָפָה, וּלְפִיכָד קִרְבָּן יַחִיד מְשִׁתְנָה. וְחֻכְמִים סַבִּירָא לְהוּ חִישְׁיָנָן. תוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב. וְעִין עוֹד:

פרק ד - משנה ב

{ג} שְׁבִין קִרְנָיו. וְאִיכָא לְסַפּוּקֵי בְּלִשׁוֹן שְׁבַשְׁעִיר הַנֶּעֱשֶׂה בְּפָנִים, וְשִׁקוּשְׁרִין בְּפִתְחוֹ שֶׁל

פרק ד - משנה ד

{ד} לְשׁוֹן הַרְמַב"ם, וְקִנְיָ שֶׁם לִימוֹת הַחֲמָה, מְלִשׁוֹן (זְכַרְיָה יד) בְּקִיץ וּבְחָרֶף יִהְיֶה. וּפְרוּשׁ הַקְּיָץ רְצוּנוֹ לומר שְׁמִינְבִשִׁין הַתְּאֵנִים וְהָעֲנָבִים

וְאוֹכְלִין אוֹתָן: {ה} וְאָף עַל גַּב דְּאִיכָא שְׂיָרִי הַלְשָׁפָה עֲצָמָה, וְאִימָא אוֹתָן שְׂרִים, מְשַׁנֵּי בְּגַמְרָא דְדָרִישׁ ה"א דְהַכְסָף כְּסָף הָרֵאשׁוֹן, כְּלוּמַר שְׁנַתְרַם וְלָקוּחַ רֵאשׁוֹן, מַה יְהִיָּה שְׁאָר מִמֶּנּוּ, יְהִיָּה לְכָלִי שְׂרַת. וְעֵין תּוֹסְפּוֹת יוֹם טוֹב: {ו} וְאִין זֶה מְשַׁתְּכַר בְּשַׁל הַקְדָּשׁ, אֶלָּא שְׁהַקְדָּשׁ קָרוּב לְשַׁכַּר וְאִין לוֹ הַפְסֵד. וְהָרֵאב"ד כְּתַב דְּהָא דְאִין מְשַׁתְּכָרִין כּו', הֵנִי מִיְלֵי פְרוֹת, שְׁהוּא כְּעֵין גְּנוּת וְהוּא דְרָדָּ עֲנִיּוֹת, אֲבָל נְסָכִים שְׁהוּ צְרָכֵי צְבוּר לִוְקָחִין, וְאִם הוֹתִירוּ, מוֹכְרִין לִיחִידִים:

פרק ד - משנה ה

{ז} דְהִלְכָה לְמִשְׁה בְּסִינֵי הֵם מְשַׁקֵּל הַסְמָמָנִים. הַרְמַב"ם: {ח} וְאָף עַל פִּי שְׁהִיו צְרִיכִין לְמַלְאוֹת מְהוֹן לְשָׁנִים מְעַבְרוֹת, מְכַל מְקוֹם צְרִיכִין הִיוּ לְחַדְשׁ בְּרֵאשׁ חַדְשׁ נִיסוֹן, כְּדִי שְׁיִהִיו מְתָרוּמָה חַדְשָׁה. תּוֹסְפּוֹת: {ט} דְבִלְא חֲלִין אִי אֶפְשָׁר לְפִדוּתָהּ מִמַּעוֹת תְּרוּמָה הַחַדְשָׁה, שְׁאִין הַקְדָּשׁ מִתְחַלֵּל עַל הַקְדָּשׁ. רַש"י: {י} מְתָרוּמָה חַדְשָׁה. וְאִם תֵּאמַר לְרַבֵּי עֲקִיבָא דְלִקְמָן מְשַׁנָּה ו' דְאָמַר הַקְדָּשׁ מִתְחַלֵּל עַל הַמְלָאכָה, לְמַה לִּי כְּלֵי הָאִי, יִתְנוּ הַקְטָרֶת מִתְחַלָּה לְאִמְנִין בְּשַׁכְרָן. יֵשׁ לוֹמַר הֵנִי מִיְלֵי בְקָטָרֶת דִּיחִיד, כְּגוֹן בְּמַקְדִּישׁ נְכֶסֶיו כּו', אֲבָל בְּשַׁל צְבוּר הַחֲמִירוּ טְפִי. אִי נְמִי הֵכָא מִיָּרִי בְשַׁכַּר פְּטוּם אִמְנֵי הַקְטָרֶת שֶׁל שָׁנָה חַדְשָׁה, וְצָרִיךְ לְתַתּ לָהֶם מְתָרוּמָה חַדְשָׁה. תּוֹסְפּוֹת:

פרק ד - משנה ו

{יא} תּוֹסְפּוֹת. דְּבַמְשַׁנָּה ח' תִּנּוֹן לְשֵׁישׁ בְּהוֹן יֵינּוֹת כּו' שְׁיִמְכְרוּ כּו', וּבִירוּשְׁלָמִי מוֹקִי לָהּ בְּמוֹתֵר הַקְטָרֶת. וְעֵין תּוֹסְפּוֹת יוֹם טוֹב: {יב} וּמֵאָמַר בְּן עֲזַאי שְׁוֹה לְמֵאָמַר הַנִּקְדָּם בְּקָטָרֶת, וּלְפִיכָד אֲנִי אוֹמֵר הִלְכָה כְּבֹן עֲזַאי. הַרְמַב"ם: {יג} וְחוֹזְרִין כּו'. אֲתִיָּא כְּכֵלֵי עֲלָמָא. וְכֹן הֵכִי נְמִי וְאִם לָאו כּו' כְּדִלְעִיל:

פרק ד - משנה ח

{יד} וְהוּא רַבֵּי אֶלְעָזָר בֶּן שְׁמוּע'. כְּסָף מְשַׁנָּה:

פרק ד - משנה ט

{טו} וְהוּא מְלָה עֵבְרִית, [מְשַׁלֵּי כַג] כְּמוֹ שְׁעַר בְּנִפְשׁוֹ. וְעֵנִינוּ שְׁנוֹתָנִין שְׁעוֹר לְאוֹתוֹ דְּבַר. הַרְמַב"ם: {טז} לְסַפָּק. שְׁיִמְכַר לָנוּ כְּדִי צְרָכֵינוּ. וְסַפּוּק הוּא

השְׁלֵמַת הַצֶּדֶק, תִּרְגוּם וּמִצָּא לָהֶם הַיִּסְפָּקוֹן לְהוֹן. וְעִבְרֵי מִמֶּשׁ, [מְלָכִים א כ] אִם יִשְׁפַק עֵפֶר שְׁמֵרוֹן, בְּמִלְאֵת שְׁפָקוֹ [אִיּוֹב כ]. הֶרְמַבִּיִּים: { יז } וְתִנָּא חֲדָא נִקְט. אִי נָמִי לְפִי שְׁהַסְלֵת עֵקֶר וְהַשְׁמֹן טָפַל שְׁהוּא נִבְלָל, וְכֵן יִין נָמִי טָפַל לְאַכִּילָה, הַלְכָד נִקְרָאוּ כָּלֶם בְּשֵׁם סִלְתוֹת: { יח } וְאַפְתִּי קִשְׂיָא, דְּתִינַח שְׁהַגְזִבְרִין אִינָם מְחִיבִים לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ הַשְּׁלֵשׁ, לְפִי שְׁלֵא מְשָׁכוּ, אֲבָל שְׁיֵהָא מְחִיב לְסַפֵּק בְּאַרְבַּע לָאו טַעֲמָא קֶאֱמֵר. אֶלָּא נִרְאָה שְׁכֹן הוּא תִנְאִי בֵּית דִּין, שְׁיֵהָא מְחִיב לְסַפֵּק בְּאַרְבַּע כְּפִי הַשַּׁעַר, וְשְׁלֵא יִצְטָרְכוּ הַגְזִבְרִין לְטָרַח וְלִילֵד לְמוֹכְרִים אַחֲרִים. וְהִינּוּ נָמִי טַעֲמָא דְאַחֲרִיּוֹת הַהִתְלַעָה וְהַחֲמוּץ עַל הַמְסַפֵּק וְאַפְלוֹ מִשְׁדָּךְ הַגְזִבְרִי:

ה

פרק

פרק ה - משנה א

{ א } שְׁאִי אֶפְשָׁר שְׁאֵלוּ הַנְּזַכְרִים שְׁהִיוּ מִמֶּנִּים בְּכָל זְמַן הַבֵּית, דְּבִכָּל דּוֹר וְדוֹר הָיוּ מְשִׁתְּנִים הַמְּמַנִּין. וּמָה שְׁכָתַב שְׁלֵא בְּזִמְן אֶחָד הָיוּ, הוּא מִהִירוּשְׁלָמִי. וְסִבְרָא הוּא, שְׁכִינּוֹן שְׁמוֹנָה כָּל הַכְּשָׁרִים, שְׁכַמְעַט נִמְנַע הוּא לוֹמֵר שְׁכָל הַיּוֹתֵר כְּשָׁרִים הָיוּ הַכָּל בְּדוֹר אֶחָד: { ב } הוּא דַּעַת הַתּוֹסְפוֹת, דְּעַל שֵׁם מְרַדְּכִי הִרְאִישׁוֹן נִקְרָאוּ הַמְּמַנִּים עַל שְׁמוֹ, לְפִי שְׁאִינָם מִמֶּנִּים אֶלָּא בְּקִיָּאִים בְּעַלֵּי שְׁכָל וּמַדְעָ. וְעֵין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: { ג } וְדוֹרְשׁוֹן. כְּדַמְפְּרֵשׁ בְּמִנְחוֹת דָּף ס"ד, דְּהָהוּ עֵבְדָא בְּתַלְתַּת נְשִׁים דְּאִיתִי שְׁלֵשָׁה קִנִּין, חֲדָא אֶמְרָה לְזִיבְתִי וְחֲדָא אֶמְרָה לְיִמְתִי וְחֲדָא אֶמְרָה לְעוֹנְתִי, סְבוּר מִנָּה זִיבְתָה זִיבָה מִמֶּשׁ כּוֹי, וְכִלּוֹמֵר דְּכוּלְהוּ חֲדָא חֲטָאת וְחֲדָא עוֹלָה, אֶמֶר לְהוּ מְרַדְּכִי שְׁמָא בְּזוֹב סַכְנָה שְׁמָא בְּיָם סַכְנָה שְׁמָא בְּעֵינָה סַכְנָה, בְּדוּק וְאַשְׁכַּח: { ד } כְּאוֹתוֹ שְׁשִׁנְיָנוּ שֵׁם שְׁהַבִּיאוּ מֵעֵין סוֹכֵר (וּמַגְנּוֹת) [וּמַגְנּוֹת] צְרִיפִין. דְּאֵלוּ דִּנְדַע שְׁבַעִים לְשׁוֹן, כְּלָהוּ סְנֵהֲדֵרִין נָמִי יָדְעוּ שְׁבַעִים לְשׁוֹן: { ה } וְהַרְצוּעָה שְׁמִלְקִין בְּהַ נִקְרָאת פְּקִיעָה, שְׁאִינָה רְחִבָה בְּרֵאשָׁה כְּשֶׁאֵר רְצוּעוֹת מְלָקוֹת, אֶלָּא מְפַסְקַת בְּרֵאשָׁה לְרְצוּעוֹת דְּקוֹת, כְּדִי שְׁיִרְגִישׁ בְּהַ יוֹתֵר. וּפְקִיעֵי לְשׁוֹן פְּסוּק וּסְדָקִים, כְּמוֹ מְבַלְאֵי כּוֹי הָיוּ מְפַקִיעִין, לְשׁוֹן קְרִיעָה. רְשִׁי. וְעֵין תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: { ו } הַשִּׁיר. פְּרוּשׁ הַשִּׁיר שְׁבַפָּה. וּפְרֵשׁ רְשִׁי בֶן לְוִי כְלוֹמֵר מִן הַלְוִיִּים:

פרק ה - משנה ב

{ ז } כְּלוֹמֵר פּוֹדִים אֶת הַנִּפְדָּה מִהוֹן וּמוֹצִיאִין אוֹתוֹן הַדְּבָרִים הִרְאוּיִים לָהֶם לְהוֹצִיאָן. הֶרְמַבִּיִּים: { ח } וְכוּלְהוּ יְלִיף בִּירוּשְׁלָמִי מִהַקְרָא [דְּבָרֵי הַיָּמִים ב לא] וְיַחֲיָאֵל וְעִזְזִיָּהוּ וְנַחַת (גְזִבְרִין) וְעֵשְׂאֵל וִירִימוֹת וְיִזְבָּד וְאַלְיָאֵל וְיִסְמַכְיָהוּ וּמַחַת וּבְנֵיָהוּ (מְרַכּוּלִין) פְּקִידִים מִיַּד כְּנַנְיָהוּ וְשְׁמַעִי אַחִיו

(קתילוקין), במפקד יחזקיהו המלך ועזריהו נגיד בית האלהים, ופרש בפה מראה דהא פשיטא דהגזברים שלשה, שהרי ממונין על דבר שבממון דבעינן שלשה כדתנן בסוף פאה, הלכך פסקיה לקרא דשלשה מניהו הם הגזברין והשאר הם אמרפלין והם שבעה. ובמנוי הקתילוק איתא בירושלמי המלך וכהן גדול כשהוא חותם הגזבר חותם ונותנו לאמרפל, אמרפל חותם ונותנו, לקתילוק, קתילוק חותם ונותנו לכהן גדול, כהן גדול נותנו למלך: {ט} חוץ כו'. ותימה, דפתחיה שעל הקנין ונחוניא חופר שיחין גם כן בדבר שבממון היו, ויחידים הם:

פרק ה - משנה ג

{י} לפי שהחותמות היו נותנין לכל הבא מן העם, הצריך בן עזאי שיהיה כתוב עליהם ארמית, כדי שהלוקח החותם ידע מה לוקח. ואף על פי שאין כאן חשד שיתן לו חותם פחות ממה שנתן מעות, מפל מקום אולי בטעות יתן כף, ועל ידי זה שיקול הלוקח לקרות החותם לא יבא לכלל טעות. אבל במשנה ב' פרק ג' לא פליג בן עזאי, משום דסימני הקפות לא נמסרו אלא לממנים על כף, והם היו מגדולי וחשובי העם, והיו מפירין בלשון הקדש. ועין תוספות יום טוב: {יא} גדי כו'. רצונו לומר עזים מן הצאן, כדכתיב ואם מן הצאן קרבו מן הכשבים או מן העזים, קאמר תנא דשון בנספיהם גדולים וקטנים, וכן בכבשה בין גדולה וקטנה, אבל בכבש דוקא בן שנתו, דאלו גדול נספי איל מביא, והינו דתנן חוץ מן האילים. ועין תוספות יום טוב: {יב} חוטא כו'. שנספיהם שלשה עשרונות בלול בתשעה לגין כו' ושלש רביעית ההין יין [כדתנן בפרק ט דמנחות]:

פרק ה - משנה ד

{יג} התוספות יום טוב מפלפל לשטת הר"ב אם הוא ניהו החנוני שמקבל לספק כו' או הוא רק גזבר, ומסיק ומפל מקום ודאי שדין זה המותר הוא בכלל מותר נסכים:

פרק ה - משנה ו

{יד} תרגום קול דממה דקה [מלכים א יט], קל דמשבחין בחשאי:

פרק ו - משנה א

{א} הארון נגנז. ונראה לי דאינדך שלא השתחוו היתרה, סבירא להו דארון גלה לבבל, וכדדקינן בגמרא:

פרק ו - משנה ב

{ב} פלומר בודק העצים המתלעים ומשליכם. ובעל מום כו', מדלא אמר עובד. הרמב"ם: {ג} ביומא דף נ"ד, ומוקי התם דבבית שני הנה:

פרק ו - משנה ג

{ד} שלשה עשר שערים. שהיו משתחוים ומוזדים על נוי הבנין: {ה} שער העליון. לא אתפרש מה הנה משמש: {ו} אי אפשר לכוננו, שהרי בריש פרקין כתב בעצמו שלשבת העץ במקצוע מזרחית צפונית, ועוד שאלו השערים בעזרת ישראל, ולעיל פרש דהלשכה בעזרת נשים: {ז} פרוש אף בדרום: {ח} הוא אחד משערי הצפון, דרבנן קחשבי ליה מהנדך שלשה דסבירא להו דבצפון בפרק קמא דמדדות. ועין תוספות יום טוב: {ט} ושנים כו'. ונראה לי דבכתל מערבי של העזרה המקפת בית המקדש היו, וקטנים היו ולא היו משמשים כלום אלא לעת הצרד הגדול. ועין תוספות יום טוב:

פרק ו - משנה ד

{י} ולפי ששהו זמן רב, שאין אפיתן דוחה שבת, הלכך לא עשאו של כסף, אף על פי שאין עניות כו', והינו נמי טעמא שלא יתעפש: {יא} שמעלין כו'. תוספתא הובאה ברש"י מגלה ריש פרק ג': {יב} פלומר ולכך לא עשאו של כסף, ויהיו שוין לאותן של כבש, אחד של שיש ואחד של כסף:

פרק ו - משנה ה

{יג} תקלין חדתין. הכא פלי עלמא סבירא להו דארמית כתוב עליהן, כדי שכל הבא לתת מעות שיידע להיכן יטיילנו. אבל לעיל תנא קמא סבר דהממנה נאמן שיתן לו חותם הראוי לו, ולמטעי לא חישינן: {יד} כמאן דמכפר ידיה בגלימא דחבריה, רש"י. ותרגום על אכלה ומחתה פיה [משלי ל] אכלה ומכפרא פומהא: {טו} וכלן לנדבה פדתנן טעמא

במתנתיו דלקמן. ואשם סתם הינו דגזלות ודמעילות. (והוא הדין דחרופה ותלוי בכלל) ולא מערב מותר דידיה בהדי חטאת, ודנזיר ומצרע לא מערב בהדי אשם סתם, דזה בן שתי שנים ואלו בני שנה, ודמצרע ודנזיר לא מערבי בהדי, דאשם נזיר בא להכשירו לנזירות טהורה ואין טעון מתן בהונות ולא נסכים, ועוד דאשם מצרע בא להתירו במחנה. רש"י:

פרק ו - משנה ו

{טז} שזה קרבן בפני עצמו וזה קרבן בפני עצמו. דתנן יומא פרק ב' ושנים בידם שני גזירים. ירושלמי: {יז} דאין לומר שיביאו חטאות ואשמות עצמן, והוי נמי לפהנים, שנהנים בבשרם שאוכלים, דאם כן מאי לפהנים, לחטאת ואשם יהיו מבעיא ליה, אלא בעולה דעורה לפהנים כו', ולא יובא בית ה' כלומר לבדק הבית:

ז

פרק

פרק ז - משנה א

{א} דרב נמי דאורייתא, דכתיב [שמות כג] אחרי רבים להטות. והא דאמר קרא והעיר הקרובה, בדליכא דנפישא מינה, ולרבא דעלמא נמי ליכא למיחש, כגון שיש שבת בין הקרים, דאין דרד רוצחים לבא ממקומות אחרים לכאן. גמרא:

פרק ז - משנה ב

{ב} בטובת הנאה. רש"י. ונמוקו עמו, דהא קימא לן מתנה כמכר לענין מעשר שני ואסור: {ג} דכמה בני אדם עומדים על בהמה אחת לקנות. תוספות: {ד} בהר הבית חליון. ואם תאמר לפרוש הראשון של הר"ב בסוף ברכות דאפונדתו אזור חלול שנותנין בו מעות, ותנן שלא יכנס בו להר הבית, ואם כן מסתמא של הקדש הו' ונפלו מן המביאים שקליהן ללשכה. תרצו התוספות דאין אסור לכנס אלא במעות הצוררים, דנראה שנושא אותם לסחורה וגנאי הוא, ובענין זה אפלו של הקדש אסור. אבל בידו אפלו הם של חליון מתר לכנס. ואם תאמר אפתי נימא דשל תרומת הלשכה הו', תרץ הרמב"ם חזקה דאין הפהו מוציא מעות מהלשכה עד שהוא מחללן על הבהמה, וכך מה שיפיל ממנו חליון הוא, מה שאחר כך

פרק ז - משנה ג

{ה} שְׁדִין אֲכִילת שְׁנִיָּהֶם שְׁוִים: {ו} וְאִם הִיא עוֹלָה אֵין צָרִיךְ לָזֶה שֶׁהִיא כְּלָה כְּלִיל לְאֲשִׁים, וְאִם הִיא חֲטָאת נִפְסְלוּ בְּלֹאוֹ הִכִּי, שְׁמָא לָנוּ. וְהִרְמַבֵּי"ס לֹא כָּתַב אֶלָּא מִפְּנֵי חֲשֵׁשׁ שְׁמָא עֵבֶר זָמְנוּ. וְעַיִן תּוֹסֵפוֹת יוֹם טוֹב: {ז} כְּלוּמַר אֶף עַל פִּי שֶׁהַשְּׁלָמִים אֲסוּרִים בְּאֲכִילָה מִתְחַלֵּת לֵיל שְׁלִישִׁי, עֵבוּר צוּרְתוֹ אֵינוֹ אֶלָּא בְּיוֹם שְׁלִישִׁי. כְּדִילְפִינָן בְּזָבָחִים: {ח} וּמִסֵּתְבָרָא דְאֶפְלוּ מְעוּט נִכְרִים קָאָמַר. וְכֵן כָּתַב הִרְמַבֵּי"ס, כִּי הָעֵקֶר אֶצְלָנוּ בְּשֵׁר שְׁנַתְעֵלֶם מִן הָעַיִן אֲסוּר וְהֵינּוּ כָּרֵב. וְקִשָּׁה דְאִם כֵּן בְּלֹא אֵינוֹ יְהוּדִי אִם הוּא בְּמָקוֹם שֶׁהַעוֹרְבִים מְצוּיִים אֲסוּר, וְצָרִיךְ עֵיוֹן. וְעוֹד הָא הִרְ"ב פָּסַק דְלֹא כָּרֵב. וְעַיִן תּוֹסֵפוֹת יוֹם טוֹב:

פרק ז - משנה ד

{ט} זָכָרִים עוֹלוֹת. וְדִלְמָא זָבַח שְׁלָמִים (תּוֹדָה) הוּן, וְאֵיךְ מִקְרִיב הָאֲבָרִים, וּמְסִיק דְמִמֵּתִין לָהּ עַד שְׁתוּמָם, וּמִיָּתִי שְׁתִּי בְּהֵמוֹת וּמִתְנָה, וּמִיָּתִי נְמִי תּוֹדָה וְלַחֵם. וְדִלְמָא אֲשֶׁם הוּא, אֲשֶׁם בֶּן שְׁתִּי שְׁנִים וְאֲשֶׁתְּכַח בֶּן שְׁנָה. וְדִלְמָא אֲשֶׁם מְצָרַע וְנָזִיר הוּא, לֹא שְׂכִיחִי. וְדִלְמָא פָּסַח הוּא, בְּזָמְנוֹ מִזְהַר זְהִירֵי בֵּיהּ, וְשִׁלָּא בְּזָמְנוֹ שְׁלָמִים הוּא. וְדִלְמָא בְּכוֹר וּמַעֲשֵׂר הוּא, לְמֵאִי הִלְכְּתָא, לְמִיכְלִינְהוּ בְּמוּמָן, הִכִּי נְמִי בְּמוּמָן תִּתְאַכֵּל. גְּמָרָא קְדוּשִׁין דְּרַף נִי"ה: {י} שְׁלָמִים. דִּלְמָא תּוֹדָה הִיא (כוֹי כְּדִלְעִיל) שְׁעֵבְרָה שְׁנַתָּה, לֹא שְׂכִיחִי. אֲשֶׁתְּכַח בַּת שְׁנַתָּה מֵאִי, אָמַר אֲבִי בַת שְׁנַתָּה כְּחֲטָאת וּדְאִי, כּוֹנְסָה לְכַפָּה וְהִיא מִתָּה מֵאֲלִיהָ. גְּמָרָא שָׁם. וְכֵן פָּסַק הִרְמַבֵּי"ס: {יא} וְאֵין לְהַשְׁהוּתָה אֶצְלוּ עַד שְׂיָבֵא, דְּהוּי דְּבַר שְׁאֵינוֹ עוֹשֶׂה וְאוֹכֵל, דִּימְכַר [כְּדִתְנִן בְּבֵא מְצִיעָא פ"ב מ"ז], וּבְקִדְשִׁים אֵי אִפְשָׁר לְהַמְכֹּר:

פרק ז - משנה ה

{יב} מְשַׁל צְבוּר. וּבְכָל מָקוֹם שְׁאוּמַר מְשַׁל צְבוּר הַכּוֹנֵה בּוֹ שְׂיָבֵא מִתְרוּמַת הַלְשָׁכָה. הִרְמַבֵּי"ס:

פרק ז - משנה ו

{יג} שְׁשַׁלַּח עוֹלָתוֹ. כְּרַבִּי עֲקִיבָא דְסָבִירָא לִיהָ דְאֵין מְקַבְּלִין מִהוֹן אֶלָּא עוֹלָה, וְיִתְנֵן הִכָּא דִּנְסָכִין קָרְבִּין מְשַׁלוּ, וְעוֹלָה וְכָל תְּבַרְתָּה קָאָמַר, דְּהֵינּוּ:

נְסָכִים, אָבֵל נְסָכִים לְחֹדְדֵיהוּ לֹא, כְּדֹאֵיתָא בְּמִנְחוֹת דְּף ע"ג: { יד } מְמַדִּינַת הַיָּם. דְּבָרוּ חֲכָמִים בְּהוֹה, דְּבִאֲרָץ יִשְׂרָאֵל בְּזָמַן הַבַּיִת לֹא שְׂכִיחֵי נְכָרִים כְּלֵי הָאֵי: { טו } וְכֹן גַּר. דְּאֵלוּ יִשְׂרָאֵל הוּי מְקַרְבֵי יוֹרְשֵׁי נְסָכִים. רְש"י: { טז } יֵשׁ לוֹ נְסָכִים. שְׁהַפְרִישׁוֹן בְּחַיָּו. דְּלֵאחַר מֵיתָה הוּי הַכֵּל הַפְּקָר. תּוֹסֵפוֹת: { יז } וְתִנְאֵי בֵּית דִּין הוּא. הוֹאִיל וְזֵה אֵינּוּ תִנְאֵי בֵּית דִּין מִמֶּשׁ, אֶלָּא דְּאוֹקְמוּהוּ אֲדֹאֲוֵרִיתָא כְּדַפְרֵשׁ הַר"ב, וְעוֹד דְּרַבִּי יְהוּדָה פְּלִיג, דְּקִדְקֵה הַתְּנָא לְחֹזֵר וְלִשְׁנוֹת וְתִנְאֵי בֵּית דִּין: { יח } וְשִׁלְמָה כו'. מְסַקִּינָן בְּגִמְרָא סוּף פְּרָק ד' דְּמִנְחוֹת דְּבִין בְּבִקְרָא בִּין בְּעָרְב, וְאִין כּוֹפְלִין שְׁמֵנָה וְלְבוֹנְתָה: { יט } וַיְכּוֹלִין לְתַקּוֹן כּוֹן, לְפִי דְּאֲדַעְתָּא דְּהַכִּי מְמַנִּין כְּהוֹן גְּדוֹל, שְׁיִהְיוּ נְכָסֵי מְשַׁעֲבָדִים, שְׁאֵם יָמוֹת שְׁיִוְרְשֵׁי יִתְנוּ מְנַכְסֵי הַחֲבִיתִין, דְּוַדָּאֵי מְסַתְבָּרָא דָּאֵם לֹא יִרְשׁוּ שְׁלֵא יְהִיוּ מְחֻיָּבִים לְהַבִּיא מִבֵּיתָם, וְלְהַכִּי קָרִי לְהוּ יוֹרְשֵׁים:

פרק ז - משנה ז

{ כ } בְּתוֹרַת כְּהֵנִים וּבְמִנְחוֹת דְּף כ"א: { כא } וְקָא עֲבָדֵי מְנִיָּה לְמַכְתָּן, פִּרְשׁ רְש"י דְּאֶפְרַ מְרַפָּא מְכָה: { כב } וְצָרִיף לֹוֹמֵר דְּתַקְנַת נְבִיאִים רֵאשׁוּנִים בְּמַעֲמָדוֹת קָאֵי נְמִי אֶקְרַבְנוֹת יְחִיד כְּגוֹן הַקְּנִין, דְּאֵי לָאוּ הַכִּי הֵיאֵד קְרַבְנוֹ שֶׁל אָדָם קָרַב וְהוּא אֵינּוּ עוֹמֵד עַל גַּבָּיו, כְּדַתְנָן בְּמִשְׁנָה ב' פְּרָק ד' דְּתַעֲנִית:

ח

פרק

פרק ח - משנה א

{ א } בִּירוֹשְׁלַיִם כו'. דְּאֵלוּ חוּץ לִירוֹשְׁלַיִם גָּזְרוּ עַל סַפְקֵי רִקְיוֹן, כְּדַתְנָן בְּמִשְׁנָה ה' פְּרָק ד' דְּטְהָרוֹת: { ב } כִּי הָעֵקֶר אֶצְלָנוּ כָּל יִשְׂרָאֵל חֲבָרִים בְּרַגְלֵי הַרְמְב"ם:

פרק ח - משנה ב

{ ג } בִּירוֹשְׁלַיִם. דְּחוּץ לִירוֹשְׁלַיִם גָּזְרוּ, כְּדַתְנָן פְּרָק ד' דְּטְהָרוֹת: { ד } דְּרָף יְרִידָה. הָא דְּכָל הָעִיר טְהוּרִין. וְדַתְנָן דְּרָף עֲלֵיהָ טְהוּרִים, דִּיקָה הַכִּי, הָא דְּגִזְיָתָא טְמֵאִים, פְּרוּשׁ מְבוֹאוֹת קְטָנוֹת שְׁהִיוּ סְמוּךְ לְדְרָף יְרִידָה וְעֲלֵיהָ, וּפְעָמִים שְׁהִיוּ יוֹרְדִין דְּרָף אוֹתָן מְבוֹאוֹת וּפְעָמִים עוֹלִין, וְהִנְהוּ טְמֵאִים מְסַפְק. גְּמָרָא פְּסָחִים דְּף י"ט: { ה } וְצָרִיף לֹוֹמֵר דְּיְרִידָה לְבֵית הַטְּבִילָה לֹא הוּי הוֹכְחָה כְּלֵי הָאֵי כְּמוֹ אֶמְצַע הַדְּרָף לְעַנְנֵן זָבִים, דְּלַעִיל מוֹדָה רַבִּי

יוסי דגזרו: {ו} וזה השם מגזרת [שפטים ט] ותרוץ את גלגלתו. הרמב"ם:

פרק ח - משנה ג

{ז} והא לא חישנין שפמא אבדה לו זה ימים רבים. דודאי היום נפלה ממנו, דמתוד שבשעת הרגל העם רב, אין שוהה שם במקום נפילתו שלא תמצא. רש"י: {ח} לפרוש לישון שונה ניחא טפי. כסף משנה. טעמו לפי שאין ראוי לקרא לזו הטבילה שניה, כיון שלא ידענו שראשונה קדמה לה בודאי: {ט} דמצוה לכל ישראל להתעסק בו. רש"י. לפי שאין כבוד הנשיא ביורשים וקרובים, אלא בכל אדם, שיתעסקו בו הפל כקרובים ויטמאו לו. הרמב"ם: {י} דגם כן יכול לשחט בו אם ירצה. וישון רש"י לעיל, ורבן אינן לשחיטה אלא לחתוד: {יא} אם נפרש דהכא בקופיץ ניחא, דבארבעה עשר שאינו חל בשבת שונה ומטביל, קא משמע לן דבחמשה עשר שוחט בה מיד כו'. ונראה לי דמשום הכי הכיר רש"י דהינו רבותי שכתב הר"ב) לפרש בבא דחל ארבעה עשר כו' בקופיץ:

פרק ח - משנה ה

{יב} כדתנן במשנה ו' פרק ג' דמדות. ומיהו בפרק ד' משנה ו' תנן דגבהו של היכל נמי ארבעים אמה, ובמשנה ז' דרחבו עשרים, ונמצא דרחב קדשי קדשים עשרים וגבהו ארבעים. ואם כן יש לפרש נמי אפרכת הדביר. ועין תוספות יום טוב: {יג} והמפרש במסכת תמיד פרש נערות שלא באו עדין לכלל נדות מתעסקות בו, שרוצים לעסק בו בטרה:

פרק ח - משנה ז

{יד} לאו פלי עלמא סבירא להו הכי, שהרי כלל זה מסר בידינו הרמב"ם בפרק י' מהלכות אבות הטמאות, דהאכלין יהיו ראשון ושני מדברי תורה, שהאדם או הפלי שהוא ראשון לטמאה אם נגע באכל עשאהו שני. אלא רבי אליעזר הוא דסבירא ליה הכי, ולא קימא לן כותיה. ובירושלמי פליגי בר קפרא ורבי יוחנן, בר קפרא סבירא ליה דבר תורה אב הטמאה וילד הטמאה מדבריהם, ורבי יוחנן אומר בין בזה בין בזה מדברי תורה:

פרק ח - משנה ח

{טו} כך הוא גרסתו. וגרסת הספר, במזרח. ובשל מוספים להפך. ורש"י גרס כגרסת הספר, ועין שם טעמו. והתוספות והמפרש גרסי כגרסת

הר"ב, דלהכי נתנום לאברי תמיד במערב, לפי שהמערב שער המזבח
הוא למזרחו, לךד נותנים האברים במערבו של כבש, לפנות מקום
הליכתם כשיוליכום אחר כד לראש המזבח על המערב שהיא במזרח:
{ טז } מלמטה. הכי גרס רש"י. ופרש של ראשי חדשים, אברים של מוספי
ראשי חדשים נתנו היו בכבש סמוך לכרכב המזבח למטה הימנו מעט,
דהינו בחצי העליון של הכבש, שכל הכבש ארכו שלשים ושתים, ואינו
משפיע ועולה אלא תשע אמות, שש אמות מן הארץ לסובב ושלש מן
הסובב ולמעלה, נמצאו שני שלישי ארך הכבש מן הארץ לסובב. וגרסת
הר"ב מלמעלה, עין תוספות יום טוב. ולשתי הגרסאות טעמא דעבדינן
שנוי בראש חדש מפרש בגמרא דסכה, לידע שהקבע ראש חדש בזמנו.
ויפרש רש"י האי חשיבותא עבדינן ליה להכירא שיכירו דפשיטא להו לבית
דין שקדשוהו כהלכתו ולא יגמגם לב אדם עליו, דרב בני אדם לא ראו
חדוש הלבנה: { יז } ואני למדתי טעמו מלשון הרמב"ם שסים ואמר, אבל
אם הקדישן הכהן אחר שבא לידו והרי הם שלו יכול להקדישן. אבל
שקלים דלמזבח יכול להקדיש, כדתנו במשנה ז' פרק ח' דערכין דמקדיש
אדם קדשי מזבח. תוספות יום טוב. ועין עוד: